Enw'r Ymgeisydd	Rhif y Ganolfan	Rhif yr Ymgeisydd

CYD-BWYLLGOR ADDYSG CYMRU | **WELSH JOINT EDUCATION COMMITTEE**

Tystysgrif Gyffredinol Addysg Uwchradd | **General Certificate of Secondary Education**

165/54

HANES

MANYLEB A: ASTUDIAETHAU MANWL AC AMLINELLOL O AGWEDDAU AR HANES CYMRU/LLOEGR A'R BYD
MANYLEB B: ASTUDIAETHAU MANWL A THEMATIG AC ASTUDIAETHAU O DDATBLYGIAD O AGWEDDAU AR HANES CYMRU/LLOEGR A'R BYD

PAPUR 1

ASTUDIAETH FANWL

04 – DIRWASGIAD, RHYFEL AC ADFERIAD, 1930-1951

P.M. DYDD GWENER, 8 Mehefin 2007

1 awr (o arholiad 2 awr)

Cwestiynau a atebwyd	Swyddfa'n unig
Cw.1 (Gorfodol)	/20
Cw.	/25
CYFANSWM	/45

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Ysgrifennwch eich enw, rhif y ganolfan a'ch rhif ymgeisydd yn y blychau ar ben y dudalen hon.

Atebwch Gwestiwn 1 (Adran A) **a** *naill ai* Cwestiwn 2 *neu* Gwestiwn 3 o Adran B.

Ysgrifennwch eich atebion ar y llinellau yn y llyfryn hwn. Defnyddiwch dudalennau ychwanegol os nad yw'r llinellau a ddarparwyd yn y llyfryn hwn yn ddigon. Ysgrifennwch eich enw ar bob tudalen ychwanegol a nodwch yn glir rif y cwestiwn rydych yn ei ateb. Rhowch eich tudalennau ychwanegol y tu mewn i'r llyfryn hwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Dangosir nifer y marciau sydd ar gael mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran-gwestiwn.

Cewch farciau am ansawdd eich cyfathrebu ysgrifenedig.

I ennill y marciau llawn ar gyfer unrhyw gwestiwn, rhaid i'ch atebion fod yn berthnasol a rhaid iddynt wneud defnydd llawn o'r wybodaeth a ddarparwyd.

Ym mhob achos dylech gefnogi eich atebion trwy gyfeirio at eich gwybodaeth a'ch dealltwriaeth o'r pwnc a ddewiswyd.

Ni roddir tystysgrif i ymgeisydd a geir yn ymddwyn yn annheg yn ystod yr arholiad.

Atebwch Gwestiwn 1 yn Adran A a **naill ai** *Cwestiwn 2* **neu** *Gwestiwn 3 yn Adran B*.

ADRAN A

(GORFODOL)

1. Mae'r cwestiwn hwn yn sôn am y rhyfel ar y ffrynt cartref.

Astudiwch y ffynonellau isod ac yna atebwch y cwestiynau sy'n dilyn pob ffynhonnell. [20]

<u>Ffynhonnell A</u>

[Faciwîs yn cyrraedd gorsaf reilffordd yn Ne Cymru yn 1939]

(a) Defnyddiwch Ffynhonnell A, a'r hyn rydych chi'n ei wybod, i ddisgrifio polisi'r llywodraeth o symud plant *(evacuation)*. [3]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

Ffynhonnell B

Roedd cyfraniad menywod i'r ymdrech ryfel yn llawer mwy nag y bu erioed o'r blaen. Anogwyd menywod i listio yn y lluoedd arfog, y Gwasanaeth Tiriogaethol Cynorthwyol *(ATS)*, Llu Awyr Cynorthwyol y Menywod *(WAAF)* a Gwasanaeth Llynges Frenhinol y Menywod *(WRNS)*.

[P. Barnes, R.P. Evans a P. Jones-Evans, *TGAU Hanes ar gyfer Manyleb A CBAC* (2003)]

(b) Defnyddiwch y wybodaeth yn Ffynhonnell B, a'r hyn rydych chi'n ei wybod, i egluro cyfraniad menywod i'r ymdrech ryfel. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Ffynhonnell C

> Roedd pobl Southampton yn ddigalon ar ôl nosweithiau digwsg ac ofnadwy y Blitz. Mae pawb sy'n gallu yn gadael y dref. Gwelais ddynion a menywod ymhobman yn cario bagiau a bwndeli, a'r plant yn cydio'n dynn yn eu hoff ddoli neu degan, yn ymdrechu i fynd i unrhyw le allan o Southampton. Am y tro, roedd morâl wedi cwympo'n llwyr. Wrth i mi fynd o blwyf i blwyf, roedd ofn ymhobman.

[Adroddiad gan Esgob Winchester at Archesgob Caergaint,
yn dilyn ei ymweliad â Southampton (2 Rhagfyr 1940)]

(c) Pa mor ddefnyddiol yw Ffynhonnell C fel tystiolaeth i hanesydd sy'n astudio'r Blitz? Eglurwch eich ateb trwy ddefnyddio'r ffynhonnell a'r hyn rydych chi'n ei wybod. [5]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

Ffynhonnell CH

Roedd yn rhyddhad i bobl eu bod wedi ymdopi'n dda â'r rhyfel. Erbyn haf 1944 roeddynt yn credu'n gyffredinol fod yr ymladd drosodd fwy neu lai. Roedd yn ymddangos bod pobl yn dechrau poeni'n fwy am yr hyn a fyddai'n digwydd ar ôl y rhyfel.

[Hanesydd, P. Ziegler, yn ei lyfr hanes cyffredinol, *Britain 1926 to 1986* (1986)]

(ch) Yn Ffynhonnell CH mae'r awdur yn awgrymu bod pobl Prydain wedi ymdopi'n llwyddiannus â'r profiad o'r Ail Ryfel Byd.
A yw hynny'n ddehongliad dilys?
Yn eich ateb dylech ddefnyddio'r hyn rydych chi'n ei wybod am y testun, cyfeirio at y ffynonellau eraill sy'n berthnasol yn y cwestiwn hwn, ac ystyried sut y daeth yr awdur i'r dehongliad hwn. [8]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

Examiner only
Arholwr yn unig

ADRAN B

Atebwch **naill ai** *Cwestiwn 2* **neu** *Gwestiwn 3*.

2. Mae'r cwestiwn hwn yn sôn am fywyd yn ystod y Dirwasgiad.

Astudiwch y wybodaeth isod ac yna atebwch y cwestiynau sy'n dilyn. [25]

GWYBODAETH
Degawd o ddioddefaint oedd y 1930au i lawer o bobl ym Mhrydain. Mae'r ffotograff hwn yn dangos gorymdaith o Dde Cymru i Fryste yn 1931.

(a) (i) Beth oedd gorymdaith newyn? [2]

....

....

....

....

....

....

Trosodd.

(ii) Eglurwch pam y cyflwynodd y llywodraeth y Prawf Modd. [4]

(iii) Pa mor bwysig oedd adloniant poblogaidd yn ystod y 1930au? [5]

Examiner only
Arholwr yn unig

(b) (i) Disgrifiwch sut roedd menywod 'yn cael deupen llinyn ynghyd' yn ystod y Dirwasgiad. [3]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

(ii) Eglurwch pam y symudodd llawer o bobl o Gymru i Loegr yn ystod y 1930au. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

(c) A oedd y problemau a achoswyd gan y Dirwasgiad yng Nghymru a Lloegr yn effeithio ar bawb i'r un graddau yn ystod y 1930au?
Eglurwch eich ateb yn llawn. [7]

Examiner only
Arholwr yn unig

3. Mae'r cwestiwn hwn yn sôn am Brydain a bygythiad yr Almaen.

Astudiwch y wybodaeth isod ac yna atebwch y cwestiynau sy'n dilyn. [25]

GWYBODAETH

Aeth bygythiad yr Almaen yn fwyfwy difrifol yn ystod y 1930au. Mae'r ffotograff hwn yn dangos Chamberlain, y Prif Weinidog, ar ôl iddo ddychwelyd o'r Almaen ym mis Medi 1938.

(a) (i) Beth oedd y Sudetenland? [2]

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

(ii) Eglurwch pam y gadawodd Prydain i'r Almaen ailfeddiannu'r Rheindir yn 1936. [4]

(iii) Pa mor bwysig oedd Cytundeb Munich? [5]

(b) (i) Disgrifiwch baratoadau Prydain ar gyfer rhyfel o 1938 ymlaen. [3]

(ii) Eglurwch pam roedd yr ymosodiad ar Wlad Pwyl yn 1939 yn bwysig i Brydain. [4]

Examiner only
Arholwr yn unig

(c) Pa mor llwyddiannus oedd Prydain wrth ddelio â bygythiad yr Almaen yn ystod y 1930au? Eglurwch eich ateb yn llawn. [7]

CYDNABYDDIAETH

Atgynhyrchir y ffynhonnell o *Britain: 1926 to 1986* gyda chaniatâd caredig *Country Life*.